

הַלְבוּת פֶּסַח סִימָן תְּמוּ

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק צז]

הוּא הַדִּין נְפִי נֹתֵן טַעַם לְפָנֵם כְּפֶסַח אֲסוּר בְּאֲכִילָה וּבְהִנְזָה(142).

142) ואת שורש המחלוקת ביאר הפמ"ג (י"ד סי' קג משב"ז ס"ק א), שנהלקו טעם ההיתר של נותן טעם לפגם בשאר איסורים, שנהלקו בכך ראשונים, הרשב"א (תורת הבית ב"ד ש"א דף יט ע"א) כתב שסיבת ההיתר היא משום שהאיסור בטל ברוב, שאף על פי שדרך כלל כשטעם האיסור ניכר בתערובת אין האיסור בטל, מימ אין זה אלא כשהטעם משובח, אבל כשהטעם פגום האיסור בטל, אבל הר"ן כתב (ע"ז לב, ב בדפי הרי"ף) שהסיבה אינה משום שהאיסור בטל, אלא משום שהאוכל חתיכה הבלועה באיסור פגום אינו נהנה מהאיסור, התורה לא אסרה אכילה שאין בה הנאה, כשם שלא אסרה לאכול איסורי אכילה שנפסלו מאכילה [הואיל ואינם ראויים לגר].

וביאר הפמ"ג, שזה שורש המחלוקת כאן, שהסבורים שטעם לפגם אסור בפסח, סבורים שטעם ההיתר בנותן טעם לפגם הוא משום שהאיסור בטל, וכיון שאפילו משהו חמץ אינו בטל, אף נותן טעם לפגם אינו בטל, והסבורים שטעם לפגם מותר בפסח, סבורים שטעם ההיתר בנותן טעם לפגם הוא משום שלא אסרה התורה אכילה שאין בה הנאה, ואם כן אף בחמץ נותן טעם לפגם מותר, וכן ביאר בשו"ת רעק"א (מהדור"ק סי' קסו).

[משנ"ב שם]

אין בו אסור כְּלָל(143).

143) אולם אם ערכו במאכל כוונה, כתב החו"א (או"ח סי' קיז ס"ק ה) שאסור לאוכלו. וראה מה שכתבנו לעיל (סי' תמב ס"ק מג).

[משנ"ב ס"ק צט]

אם מְצַטְנֵף לָזֶה גַּם-כֵּן נֹתֵן טַעַם לְפָנֵם מִמְשָׁהוּ, יש לְהַקְלָה(144).

144) אולם בביה"ל לעיל (סי' א ד"ה ויש) כתב בשם הבית מאיר, שיש להקל אפילו אם הטעם שהריח נותן אינו טעם פגום, ובפרט במקום מניעת שמחת יום טוב.

[ביה"ל ד"ה יבש]

דְּמָתָר לְקַבֵּר לְעַפְרִים חוּץ כְּדִמֵי אֲסוּר שְׁבו(145).

145) והחו"א כתב (או"ח סי' קיט ס"ק א) שיותר למכור לנכרי אפילו את דמי ההנאה של החמץ, שכן רק לענין איסור אכילה יש להחמיר כדעה הראשונה שבשו"ע, אבל לענין איסור הנאה יש להקל כדעה השניה. [וראה מה שכתבנו בשמו במשנ"ב לעיל (ס"ק צח)].

[משנ"ב ס"ק קב]

פל שְׂאֵין בו שְׂשִׁים לְבִטְלוֹ(146).

146) ואם הסירו את החמץ מהתערובת, כתב לעיל (סי' תמב ס"ק א) שיש מצדדים שאף על פי שהתערובת אינה פי ששים מהחמץ, ונמצא שיש בה טעם חמץ אף אחרי שהסירו את החמץ, ואם יאכל

את החמץ יש בכך איסור האורייתא [ש"טעם בעיקר] מדאורייתא, אף על פי כן אין היא אסורה לאחר הפסח בהנאה [אבל באכילה אפשר שכדאי להחמיר], שכן אין עוברים עליה באיסור יבל יראה ויבל ימצא, ויש חולקים וסבורים שצ"ל שיש איסור מן התורה לאכול את התערובת בפסח, עוברים עליה ביבל יראה ויבל ימצא, ולפיכך אם לא ביער הרי היא אסורה לאחר הפסח אף בהנאה. וכתב, שבמקום הפסד מרובה יש להקל.

[משנ"ב שם]

וְדַעַת הָאֲלֵיָהּ בְּכָף כְּסוּף הַסִּימָן בְּבִטְלוֹתָהּ אֲסוּר(147).

147) ובשעה"צ להלן (ס"ק קפג) נראה שסובר להלכה כדעת המתירים באכילה.

[משנ"ב שם]

דְּאֲסוּר לְעֵרֵב חֲמֵץ לְבִתְחִילָה קֹדֶם הַפֶּסַח בְּשִׁשִּׁים כְּדִי לְאָכְלוּ בְּכֶסֶף(148).

148) אכן, חמץ שהתערב בששים קודם הפסח בתערובת של יבש ביבש, שקיימא לן שהוא חוזר וניעור בפסח, כתב לעיל (ס"ק לג) שמותר לבשל את התערובת קודם הפסח כדי שיהיה נימוח ויחשב כתערובת של לח בלח, ולא יהיה חוזר וניעור בפסח.

[שעה"צ ס"ק קסז]

כְּמוֹ שֶׁנֶּחְבָּר קְסִיטָן חַג בְּמִשְׁנֵה בְּרִינָה סְעִיף-קָשָׁן כ"ט(149).

149) ושם כתב שאפשר שבשעת הדחק אפשר לסמוך על דעת המקילים שאף לכתחילה מותר לערב.

[משנ"ב ס"ק קק]

דִּינֵנוּ כְּמִבְשָׁל אֲסוּר לְבִתְחִילָה(150).

150) והחו"א כתב (או"ח סי' קיט ס"ק ב) שאף אם ערכו במזיד אין זה נחשב מבטל איסור לכתחילה, שכן בפסח עצמו החמץ נשאר באיסורו אף לאחר התערובת, שהחמץ בפסח אסור במשהו, ואף שהוא גורם שהחמץ לא יאסר לאחר הפסח, מימ אין זה נחשב כמבטל איסור לכתחילה, שכן הביטול אינו מבטל את האיסור, אלא גורם שהאיסור של חמץ שעבר עליו הפסח לא יחול.

[משנ"ב שם]

הַמְבַּאֵר בְּיוֹרְהֵדְעָה סִימָן צַט סְעִיף ה', עֲנֵן שְׂסָם(151).

151) שם מבואר שאם ביטלו איסור במזיד הרי זה אסור למבטל ולמי שביטלו בשבילו, וכתב שם הט"ז (ס"ק י) בשם הים של שלמה (חולין פ"ז סי' נט ד"ה ודבר יבש) שאין הדברים אמורים אלא כשמי שביטלו בשבילו אכן ידע שמבטלים בשבילו, ונוח לו באותו ביטול, אבל אם לא ידע שמבטלים בשבילו, אין בכך איסור. אולם כתב, שבמקום האסור הרי זה אסור לכל בני ביתו של מי שביטל או שביטלו בשבילו, אף על פי שהם לא ידעו מהביטול, מאידך, בחידושי רעק"א (י"ד שם) כתב שנראה מדברי שו"ת הריב"ש (סי' תצח) שגם אם לא ידע שמבטלים עבורו, מימ אסור.

הלכות פסח סימן תמו

באר הגולה כח

(צח) וכן נוהגין באלו המדינות. ובמקום שיש מנהג להחמיר, (צט) אפלו משהו נותן טעם לפגם (מ) [מ] (ק) אסור (ת"ה סימן קכח): **לא** (קא) ***בין חמץ (מל) (קב) שנתערב קדם פסח ועבר עליו הפסח, (קג) בין שנתערב (מג) בפסח ויעבר עליו פל הפסח, בין שעבר הפסח על החמץ (קד) ונתערב לאחר הפסח.**

שערי תשובה

דאפשר דמטר דמכר דלפניו חמץ מדין אסור שבת (145): * **בין חמץ וכו'.** עין משנה ברורה שכתבתי: אם נתערב בפחות מששים וכו' לשיטתו על ידי מערובות חמץ פזות, פן אימא לעיל ברש"י סימן חמב דמגן אברתם, עין שם, דאם אין בו בסך הכל פזות, לכלי עצמא אינו עובר בכל יראה, וכן הביא הגר"א בסימן זה, ולא השקפתי מה שהביא הפנ"א אברתם בשם ה"ח דאם נתערב בפחות מששים, אף דלא היה בו כוח דלא עבר בכל יראה מכל מקום לענין אכילה אסור אמר הפסח דטעם חמץ קטנים ואסור בלא פזות, משום התיימרות מפקפק על זה, בין דלא עבר בכל יראה על פערובות זה לפה לא יהא מטר באכילה (ראו שם אחר הפסח טעם חמץ קטנים), וכן בבאר הגר"א בסימן מוכח פסעיף קטן לט דהמחבר דמערב דמערב ששים מטר דאיכא על-פ"פ פזות, ובסעיף קטן טא מוכח דעל פערובות שלא עבר בכל יראה מטר באכילה ובהנאה ותינו אפלו בלא פזות, דהמחבר לא מנ"ר מה, אקנים במקור חיים דעמו בזה דהפנ"א אברתם דאף פחות מפיזת אסור בלא פזות, וסעמו, משום דתורה פוסקים סוברים דכל יראה

באר היטב

ואם נאכל אחד מהם, שרי, עין סימן תסו ס"ק ד גמ"א ובט"ז. כתב א"ז, דהתייבא שפאטר במשהו בטיל חד בקרי אפלו הו"ף הפסח, ע"ש, וצ"ע, ח"י: (מ) אסור. וכתב ע"ת ומ"א: והיאק דאיכא דאפ"א שלשמן יחדו, ריח ומט"פ ומשהו, יש להקל. ואי נסד כ"כ עד שיהא בעפרא, אין בה אסור כלל, ב"י. ור"י ח"י: (מל) שנתערב, הכלל בזה, דהתערבות שהוא בענין שאין בו אסור דאורייתא דתינו בענין שלא היה עובר בכל יראה ובכל ימצא כמש"ל ר"ס תמ"ב, אעפ"י שיש בו אסור דרבנן בתוך הפסח מ"מ מטר לעברו קדם פסח כדי להשהותו ולא מקרי מבטל אסור לכתחלה כמש"ל ס"ק יג ומה"ט קרי למחץ דבר שיש לו מתירין. משא"כ בעברו במזיד לאחר פסח וכ"ש חוץ הפסח דמטר מבטל אסור לכתחלה דאסור אפלו באסור דרבנן כמבאר ב"י סימן צט: (מג) בפסח. פי' שנתערב בשוגג בפסח וכו' ועבר ושהה אפלו במזיד שרי דהא לא עבר מן התורה ב"י, ומטר לאחר פסח בזה אפלו באכילה:

משנה ברורה

ואפלו הכי אסור חכמים בפסח, והוא הדין נמי נותן טעם לפגם בקטן אסור באכילה (קט) ובהנאה (142). וכתבו הפוסקים, דמכל מקום אם נספד לגמור עד שיהא בעפרא בעלמא אין בו אסור כלל (143). (קנ) ואפשר דאף שנספד לאחר זמן אסורו והאסור בהנאה, כמבאר לעיל סימן תמה, מכל מקום אינו יכול לאסור הפערובות, דזה לא נקרא הנאה, דמפסיד הפאכל: (צח) **וכן נוהגין וכו'.** ובמקום שאין המנהג ידוע (קנט) יש להורות, דהמקל לא הפסיד והמחמיר פבוא עליו פרקה: (צט) **אפלו משהו נותן טעם לפגם וכו'.** ומיהו לענין ריח המתבאר לעיל בסעיף א דיש מחמירין, אם מצטרף לזה גם כן נותן טעם לפגם ממהוה, (קס) **יש להקל (144): (ק) אסור.** ומכל מקום לענין הנאה, למטר לעצמו, (קסא) **יש להקל בזה, שהוא גם משהו.** ועין בפרי"מגידים אות יא שמצד דקיום טוב האחרון יש להקל אם מתרמי שתיקן יחדו אפלו באכילה: **לא** (קא) **בין חמץ וכו'.** הכלל בזה, דחמץ שעבר עליו בכל יראה מן התורה ושהה אותו אף אחר הפסח, אסור באכילה ובהנאה; ואפלו אם לא שהה אותו בענין רק על-ידי פערובות, כגון שנתערב בפסח או אפלו קדם פסח בשעור מועט שאין מתבטל ועדין יש חיוב לבערו מן התורה, אסור אותו הפערובות לאחר הפסח באכילה ובהנאה. אבל אם נתערב בשעור שהוא מתבטל מדאורייתא, אף דמותרבן אסור להשהותו, אם עבר ושהה מטר דמערב אסור להשהותו, אף דלא עבר מן התורה, אסור אותו הפערובות לאחר הפסח באכילה ובהנאה, ונהי דוקא כ"כ שהוא בענין, אבל אם נתערב אחר הפסח בפרקים אחרים, מטר באכילה. ושעור הפערובות בזה יבאר לקמה: (קב) **שנתערב קדם פסח וכו', בטל בששים.** פרוש, (קכג) אם נתערב קדם פסח בששים, מטר לאחר הפסח (קכד) נהנו אף לזעזע הש"ח ולקיים לעיל בסעיף ד דקביא להו דבקטן אסור משום דחזרו ובערו, מכל מקום אם נתערב עד לאחר הפסח מטר לכלי עצמא אף באכילה, ואם נתערב בפחות מששים ועבר עליו הפסח, אסור, (קכז) וקצו"ל המחבר לשיטתו שפסח לעיל בריש סימן חמב דעובר על פערובות חמץ (קכח) פזות בכל יראה אף שאין בו פזות ככדי אכילת פס, כל שאין בו ששים לבטל (146): וזהו דוקא במין בשאינו מינו, אבל מין במינו דמן התורה פרק בטל, אפלו אם נתערב מן התורה ועבר עליו הפסח (קכו) מטר באכילה [מ"א]. ודעה האליה רבה בסוף הסימן דבאכילה אסור (147), אבל בהנאה לכלי עצמא שרי. ובהו האחרונים, דאסור לערב חמץ לכתחלה קדם הפסח בששים (קסו) כדי לאכלו בפסח (148), (קכט) אבל מטר לערב בששים (קכט) כדי לשהותו עד אחר פסח: (קג) **בין שנתערב בפסח.** פרוש, שנתערב (קע) בשוגג בפסח בששים (קעא) ועבר ושהה, אפלו במזיד שרי, (קעב) דהא לא עבר מן התורה בכל יראה, ומטר לאחר פסח אפלו באכילה, אבל אם ערב במזיד, דינו כמבטל אסור לכתחלה (150), המבאר ביורה דעה סימן צט סעיף ה, עין שם (151): (קד) **ונתערב לאחר הפסח.** ורצה לומר בשוגג, (קעג) אבל אם ערב במזיד, הרי בטל אסור בפזים, ודינו כמבאר ביורה דעה סימן

שער הציצין

(קט) אליה רבה ושי"א: (קנט) חק"עקב: (קנט) מגן אברתם ושי"א: (קס) עלת"פמיד ופגן אברתם ואלה רבה: (קסא) כגון אברתם בסימן תג סעיף קטן יב, והוא כחודשי כבי עקיבא איער ובפרי"מגידים, ויש לסמוך להקל, דכלאו הכי בערובות משהו פסק התחבר לזמן בסימן חסו סעיף י להקל לקטר לעצמו משום שאין נמטר ביקר בשביל הפשהו, רק שנתק"א פסח שם דהפנהגה לאסור, והיאק שהוא גס"פ לפגם בנדיא אין להחמיר בזה: (קסב) כגון אברתם בשלוש: (קסג) כגון אברתם ושי"א: (קסד) הגר"א ושי"א: (קסה) שם: (קסו) וכן משמע בחק"עקב ריש סימן תמב והגר"ז שם באות יג, ואף דהקטשה הסכים בסוף הסימן דאסור באכילה, וכן פסק הגר"ז, על-כרחו דבענין פערובות כשאסור מרובמן יש להקל ט"פ, וחולק על סברת אליה רבה שמשנה אותם להדרי: (קסז) אף דעמה קדם פסח הוא זמן חסר, מכל מקום כיון דהמטר בכוחו כדי להמיר בפסח נראה כמבטל אסור, וקדיקבדן אם ערב מטבאר דמטר לאחר הפסח פזות דיש מקלין לעברו לכתחלה אפלו כדי לאכלו בפסח פ"פא, כ"כ שנתבאר בסימן תנג כמשנה ברורה סעיף קטן (149): (קסח) טור וס"ב"ח, וכן מוכח בפרי קדש סימן חסו סעיף א, עין שם, וכן דעת הפנ"א אברתם פסעיף קטן מה לעקר דעא, ואף שפסח אחר-כך שפסל מקום אין להקל בגד הלשק"א, אין להחמיר בזה, שפסח אחרונים הסמימו להקל, עין הגר"ז ומקור חיים: (קסט) פשוט דהוא באופן שאחר שנתערב מטר באכילה בפסח, אבל מין במינו פרקא, אף דמן התורה בטל, מכל מקום פזות דמערבנן אסור לאכלו, אסור לשהותו ולטא נבוא לאכלו, ואפשר דאף כ"כ בפ"ש שנתבטל, לזמן דאמר חזרו ונעור בפסח; ועין בפרי קדש סימן חסו ולעיל פסעיף קטן לג במשנה ברורה, וצריך ציון: (קע) אחרונים: (קעא) דבשהיה אף דעבר גס"פ אסורא, דחמץ בפסח אפלו כמשהו אסור לשהותו, מכל מקום לא עביד מצשה בפזים: (קעב) אף שקדם פערובות עבר על החמץ בכל יראה, אבל אחר שנתערב קבר נתבטל: (קעג) כגון אברתם ושי"א וכו' דעת הרא"ש, וכן כתב בחודשי הריטב"א:

הלכות פסח סימן תמו

(קה) פטל (מג) [מג] בששים (ובפחות מששים (קו) סגי לה בהשלכת הנאת האסור לים (מד) הטלח (תני"ט ע"א): יב תמין (מה) גקשה, אפלו בעינה, (קז) אינו אסור (מו) [מו] בהנאה אחר הפסח. והפידיאור"ש תמין גמור תן ואסורים בהנאה אחר הפסח: הגה יש נמניץ לשחק על השלחן עם קלפים הנקראים קרטין בפסח, דחולשין (קה) שפא יפל מתמין גקשה שבתן לתוך מאכל (ססד מהר"י סימן קסו):

באר היטב

(מג) בששים. זהו דעת הטור, אכל כל הפוסקים פתחו דלא פנין ס', לכן נ"ל והפסח לא הפסיד אפלו פחות מסי' רק שנתערב בלב טמא אפלו באכילה, אחרונים [ועין פס' אכ"י העור שמלשכ דעת הטור להלכה, ע"ש באריכות בספר מגני ארץ דפוס פודוס]. ואם האסור הוא דבר המעמיד וכה"ג, ע"ל סימן תמב ס"ק יא. שקרישקר שערב עליהם הפסח ותמין בהם עשה אסור, ר"מ מלובלין סימן קכא וע"י י"ד סימן קכג ס"טו וכ"ש"ף ע"ס. כטב א"ז: זקני תאון ו"ל פסק בתקנה ששורה בה פת או קטן וצבר ושתה תוך הפסח, ו"לף הנאת הפת או הקטח לים או לנדר ודמור התקנה לא"י, וכתב הח"י בסימן תמב דמנדי שנתערב מים עם התקנה, דא"כ הוי מ"פירות ואינו מחמץ, ע"ש, וכן פסק במנהג כפולה שמצאת אחר הפסח דישליף הפסל וגם הנאת הכליפה מאסור בפרוטה והשאר ימכר לא"י, אבל אם היה ס' במנהג נגד הפסל ושליו הפסל לים והשאר טמא אף באכילה, הו"ה בחטה הנמצאת במנהג אפריה, אבל בנפוחה אסורה לגולה פלה בהנאה, וה"ה בסימן תמב מקל אחר הפסח, ע"ש: (מד) הטלח. ומת' אף באכילה בהנאה לאסור פסח, משא"כ בנתערב קודם פסח בפתח פס' דאסור, ע"מ"א, וע"ל סימן תמב ס"ק א: (מה) גקשה. שהרי לא עבר על ב"י מן התורה, ואם נהערב תוך הפסח, עין לעיל סימן ח: (מו) בהנאה. אבל באכילה אסור אם הוא בעינה, ח"י. ומ"א כתב דאפלו באכילה שרי, והא דנקט בהנאה משום דתמין גקשה לא תניא לאכילה, ע"ש. כתב מהר"ל שאין להדליק בשמים בעשורים טקטניות מטעם תמין, ושליו ח"י כתב: ה"ה ברות של שמן לראות בקדרות. מאחר שלא נהרין מכלתחמץ כשעשו הנות, אלא יתחו הור של שנה או של שמן, ע"י סימן תמג ס"א, ועשו"ת שי"א ס"ו, ועין ח"י סימן זה ס"ק כו:

שערי השוקה

טעם לפסח, נראה נ"ל לאסור תוך הפסח ולהתירו אחר הפסח, ע"ש: [מג] בששים. עכ"ה. ועין ג"כ סימן ט"ח סימן ע"ה שאם נהערב בשוגג ע"י המשתה שלא ידע שלא מכרו בעה"ב (בפסח) [קדם הפסח], פסל ב"ב, שיש לכאף על המג"א, ומכ"ש אם היה מקור בפסח קוד א"י על אחריו, ע"ש. ומ"ש בה"ס פדון שמרישקר כו', עין לעיל סימן תמב בשמרישקר ולקחו וקראו את הפסח מן קרא מותר, ע"ש, וע"ש בשמרים שנתנים לתוך חבית שבר, ע"ש: [מו] בהנאה. עכ"ה. ועין לעיל סימן תמג ס"ק ג ד"ה להדליק. ובש"ת שער אבנים סימן ו אסור להדליק בתקנה של א"י שצ"ד לתן לחיוב קטח שיקלט את הפסל ויקדם קטח א"י הוא לחות, ע"ש, וע"ה ס"סו ס"ק יג, ועין בהקדמ"ב ס"ק כו שחוקק ע"ז וכתב דבהנאה מותר, ע"ש:

משנה ברורה

צט סעיף ו, ע"ן שם¹⁶²: (קה) פטל בששים. כל זה (קטע) בשנתערב לה בלה או יבש בלה, וישעור בעלמא בנותן טעם, אבל אם נתערב יבש ביבש בכל הגני גוני שצ"ד המחבר, אפלו חר בתרי פטל ומתיר לאחר הפסח באכילה¹⁶³. וזע, דא"ן בתרא שצ"ד המחבר, שנתערב לאחר הפסח ומצריך גם בו ששים, (קטע) וזהו על-פי דעת הטור, אכל פנה פוסקים חולקין על זה וסבירא להו דכשנתערב לאחר הפסח בין במינו בין שלא במינו, ברבא סגי, דלא קנסו לאסור בהנאה לאחר הפסח שנתערב רבה עליו, וכתבו אחרונים, דבמקום הפסד מרבה או שעת הדחק יש לסמוך להקל: (קו) סגי לה וכו'. ומתיר על-ידי זה (קטע) אף באכילה¹⁶⁴; וזקא באפן שלישו שצ"ד המחבר (קטע) דהיגו שנתערב לאחר הפסח, אבל אם נתערב קדם הפסח וכל-שכן תוך הפסח, דצ"ב על המצורכות בכל יבאה, אינו מתיר לאחר הפסח על-ידי פדיון (קטע) אלא בהנאה ולא באכילה, דטעם תמין קשעים. עשה שנתחמצה בשמרישקר שעבר עליו הפסח, אף-על-פי שלש בה ששים נגד השמרים אסורה אפלו בהנאה, (קטע) דשמרים הוי דבר המעמיד ולא בטיל אפלו בא"ף וה"ה אפלו פלה אסור¹⁶⁵, (קטע) ומכל מקום הפסד מרבה יש להתירו בהנאה על-ידי שלישו הנאת האסור לים-המלח, (קטע) וכן יכול למכרו לעכו"ם, ולא יקבל ממנו רק בשעור עשה בלא השמרים. מותר לתן (קטע) לתוך היין חלב-חטה או חלב-ביתמה פישוש ששים כנגדו לתקנו שיהיה צלול, ולא תישין שפא יאכל עם פשר או בפסח, דאף אם ישפה ויאכל ליפא אסורא כיון ששכר נתבטל, ואין כאן משום מבטל אסור לתחתלה כיון שאין מנתו לבטל רק לתמן היין: יב (קז) אינו אסור בהנאה. מפני שלא עבר על אסור של תורה לא קנסוהו חכמים, וכתב מהר"ל אבן עזר דאפלו באכילה שרי, אך מפני שגקשה אינו ראוי לאכילה לפיכך נקט הנאה, אבל ר"ב (קטע) אחרונים סבירי דבאכילה אסור, דמכל מקום שם תמין שעבר עליו פסח על זה התמין: (קה) שפא יפל וכו' לתוך המאכל. ובידוע"ב אם נפל ויש ששים כנגדו, יש דעות בין אחרונים אם אסור במשהו¹⁶⁶, וע"ן לעיל במשנה ברורה סעיף-קטן ט"ו¹⁶⁷, (קטע) ולאשתו עד לאחר הפסח, לקלי עלמא שרי:

באר הלכה

עובר גם על פחות מפינה, ואפשר דגם הנ"ל סובר דעובר בכל יבאה אף אפחות מפינה, אבל זהו דוקא פשהא בעין ולא על-ידי פצרוכות, וצריך עיין למעשה:

שער הציון

(קטע) ט"ז וש"א: (קטע) סגד אבדנה. והנה ממד משמע דהטור יחיד בזה, אבל זה אינו, דהובא בהדושי הריש"א בשם רבו הרא"ה ו"ל ג"סין דבמין בשאינו מינו בעיני דלכטול טעמא ותניו בששים, והטור הלא מירי ג"סין במין בשאינו מינו, דמין במינו אפלו נהערב בתוך הפסח ועבר הפסח ג"סין שעור ברבא: (קטע) סגד אבדנה וט"ז: (קטע) ותניו לדעת הטור ושלחן ערוך דבעיני ששים: (קטע) מגד אבדנה וחקי יקלב בריש סימן תמב ואלהי נכה ומגד אלה ומקורתיים ומי"אדם, ואף דמט"ו משמע דמתייר אפלו באכילה לא רציחי לסתם פן מפני שנתרבה אחרונים הנ"ל הסמינו עם המגד אבדנה, וגם מהפ"ח משמע דמתייר באם מיה פצת [וע"ן בבאר הג"א דמוכח דבריו ולהשוותי: טמא על-ידי פדיון אף באכילה לאחר הפסח ואף כשנתערב תוך הפסח, וצריך עיין, דלפי מה שחשפתיק הפתיחותי מבאר דסבירא לה דאינו טמא רק בהנאה ולא באכילה]: (קטע) מגד אבדנה בשם מהר"ם לופלין: (קטע) חקי יקלב בסימן תמב סוף סעיף קטן טו ומקורתיים והג"ו ומי"אדם: (קטע) הג"ו: (קטע) מגד אבדנה ומקורתיים והג"ו ותקמת אדם בכלל נב, דלא כצמח צדק וחקי יקלב: (קטע) חקי יקלב מתייר נדש ואלהי נכה והג"ו ומקורתיים והנה אף דבבאר הג"א משמע ג"סין בתחלת דבריו כהמגד אבדנה דאין לחלק בין אכילה להנאה, אבל בסוף דבריו מפקפק בעצם ההתר, עין שם. וע"ן באלהי רבה שקעדר, דאם נסבר בגקשה דאסור באכילה אף דלא עבר בכל יבאה, הוא הדיו במין במינו שנתערב קדם פסח ברבו, אף דמן התורה נתבטל ולא עבר בכל יבאה, מכל מקום לאחר הפסח אסור באכילה, וכבר כתבתי לעיל דשאר אחרונים אין סבירין כן: (קטע) גקשה על-ידי פצרוכות לקלי עלמא מותר לשהותו, וכנ"ל בריש סימן תמב:

הַלְבוּת פֶּסַח סִימָן תְּמוּ

ביאורים ומוספים

לאחר הפסח, אין הולכת הנאת האיסור לים המלח מועילה להתיר באבילה.

[משנ"ב שם]

וְהָיָה כְּאֵלֶּיךָ פְּלֵה אֶסְוִיר¹⁵⁵.

155) וכתב החזו"א (שם ס"ק כד), שמשמע שדין זה הוא אף לדעת הפוסקים [שהביא המשנ"ב (בס"ק קה)] שחמץ שהתערב לאחר הפסח אין צריך ששים כנגדו, אלא די ברוב היתר [אפילו בתערובת של מין בשאינו מינו]. והוסיף, שלפי זה מבואר שמעמיד חמור מינתן טעם, שכן חמץ לאחר הפסח בטל ברוב גם אם הוא נותן טעם, ואין הוא בטל ברוב אם הוא מעמיד. וכתב החזו"א שצ"ע מנין ראו לחדש דבר זה בלא מקור מהגמרא.

[משנ"ב ס"ק קח]

לֹשׁ פְּעוֹת בֵּין אֶתְרוּגִים אִם אִסֵּר בְּמִשְׁהָ¹⁵⁶.

156) ואם מתחילה הניח משחו חמץ נוקשה במקום שהוא מתערב במאכל בפסח, כתב לעיל (ס"ק עב) שהרי זה בכלל מבטל איסור לבתחילה, אף על פי שאין מטרת הנחתו שם כדי לבטלו, והרי הוא אסור לדעת הכל. וראה מזה שכתבנו שם שהחזו"א חולק.

[משנ"ב שם]

וְעֵץ לְעִיל בְּמִשְׁנֵה כְּרוּחַ סְעִיף־קָטָן טו¹⁵⁷.

157) שם כתב שבשעת הדחק יש לסמוך על דעת המקילים הסוברים שחמץ נוקשה אינו אוסר במשחו.

[משנ"ב ס"ק קד]

וְרִינוּ כְּמִבְּאֵר כְּיוֹנֵה־דָּעָה סִימָן צִט סְעִיף ו, עֵץ שָׁס¹⁵⁸.

158) שם מבואר שאפילו איסור דרבנן אסור לבטל לבתחילה. ומימ כתב השר"ע שם שאם הוא התערב [שלא בכוונה] בדבר אחר, ולא היה די בהיתר כדי לבטל את האיסור, מותר להוסיף מההיתר כדי שהאיסור יתבטל, והרמ"א שם חולק וסובר שאף להוסיף אסור.

[משנ"ב ס"ק קה]

אֶפְלוּ סָד בְּתָרֵי בְּטָל וּמָקָר לְאַחַר הַפֶּסַח בְּאֶכִילָה¹⁵⁹.

159) והחזו"א כתב (או"ח סי' קיט ס"ק כב ד"ה ותערובות וס"ק כג) שההיתר של תערובת חמץ שעבר עליו הפסח הוא רק כשהחמץ נימוח בתוך התערובת, אבל כשהחמץ בעין, הרי הוא אסור אף אם הוא מעורב בדברים אחרים [וכתב שכן כתב הבי"ח בסי' תסז בשם המרדכי בשם הראב"ה, ושלא מצינו בראשונים מי שחולק על דין זה], לפיכך כתב החזו"א שאף על פי שכשהחמץ התערב קודם פסח אפשר שיש להקל בדעת הסוברים שבפסח עצמו אינו חוזר וניעור [כמבואר בשר"ע לעיל (ס"ד), ומשנ"ב שם (ס"ק לג)], מ"מ אם הוא התערב בפסח עצמו הרי הוא אסור לאחר הפסח.

[משנ"ב ס"ק קו]

וּמָקָר עַל־יְדֵיָהּ אֵף בְּאֶכִילָה¹⁶⁰.

160) והחזו"א כתב (או"ח סי' קיט ס"ק כג), שאף אם החמץ התערב

